

Sygn. akt V ACa 1044/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Sokołowska (spr.)

Sędziowie: SA Artur Lesiak

SA Irma Kul

Protokolant: sekretarz sądowy Żaneta Dombrowska

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa W. Ł.

przeciwko (...) Bankowi Spółce Akcyjnej w W.

o ustalenie oraz pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 8 maja 2012 r. sygn. akt I C 349/11

I. oddała apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

Powód W. Ł. wniósł o ustalenie, że roszczenie pozwanego (...) BANK S.A. w W. z tytułu poręczenia weksla gwarancyjnego podpisanego przez powoda in blanco nie istnieje w zakresie kwoty 175.581,94 wraz z odsetkami, kosztami procesu i egzekucji. Ponadto powód domagał się pozbawienia – w zakresie wskazanej kwoty, odsetek od niej i kosztów – wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 lutego 2011 roku, nr (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią z dnia 18 kwietnia 2011 roku oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód podał, iż poręczył gwarancyjny weksel in blanco, stanowiący zabezpieczenie umowy kredytowej zawartej przez żonę M. Ł., prowadzącą działalność gospodarczą, w dniu 19 grudnia 2008 roku. Na mocy tej umowy korzystała ona z kredytu w ramach rachunku bieżącego, nie przekraczającego 300.000 zł. Z czasem sytuacja finansowa żony powoda uległa gwałtownemu pogorszeniu, co doprowadziło do powstania zadłużenia. Jej wierzyciele występowali na drogę sądową, a następnie prowadzili egzekucję. Zajęcia komorników trafiły do pozwanego, który bez dyspozycji żony powoda, dokonywał spłat egzekwowanych kwot, obciążając tym samym jej rachunek kolejnymi

kwotami kredytu i powiększając debet na koncie. W efekcie tych działań pozwany zażądał od powoda i jego żony spłaty kwoty 175.581,94 zł, uiszczonej różnym komornikom. W ocenie powoda postępowanie pozwanego było nieprawidłowe i bezskuteczne, dlatego też nie może on odpowiadać za wygenerowany przez pozwanego debet na koncie żony.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w (...) powództwo oddalił oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ten ustalił, iż w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą pod nazwą (...) Hurtownia (...) w N., umową z dnia 19 grudnia 2008 roku, pozwany udzielił żonie powoda – M. Ł. – kredytu na rachunku bieżącym, nie przekraczającym kwoty 300.000 zł. Prawnym zabezpieczeniem spłaty zobowiązania był między innymi weksel własny in blanco poręczony przez powoda W. Ł.. Kredytobiorca miał możliwość zadłużenia się na rachunku do wysokości przyznanego kredytu. Natomiast spłata zobowiązania miała następować przez zapewnienie odpowiedniej ilości środków na rachunku bankowym w przypadającym terminie spłaty. Jednocześnie M. Ł. zobowiązała się do utrzymywania miesięcznych wpływów na rachunek bankowy w wysokości zastrzeżonej w § 9 umowy.

W trakcie obowiązywania powyższej umowy rachunek bankowy żony powoda został zajęty na skutek wszczętych przeciwko niej postępowań egzekucyjnych. W wyniku tego pozwany przekazywał organom egzekucyjnym środki zgromadzone na tym rachunku do wysokości istniejącego zajęcia. Przekazywane były także środki pieniężne, które wpłynęły na tenże rachunek po dokonaniu zajęcia, w toku prowadzonej egzekucji.

Z uwagi na niedotrzymanie warunków umowy kredytowej w postaci niezapełnienia odpowiedniej ilości środków na rachunku bankowym na spłatę wykorzystanej części kredytu, przy utrzymującym się ujemnym saldzie debetowym, pozwany zawiadomił powoda i jego żonę o zamiarze wypełnienia weksla własnego in blanco na kwotę 175.581,94 zł. W odpowiedzi M. Ł. wskazała, iż nie posiada zadłużenia w pozwanym banku, bowiem nie wydała odnośnie przekazania wskazanej kwoty żadnej dyspozycji pracownikom banku. Przedstawione stanowisko przyjął jako własne powód.

Po wypełnieniu weksla in blanco pozwany w dniu 11 lutego 2011 roku wystawił przeciwko powodowi, jako poręczycielowi wekslowemu, bankowy tytuł egzekucyjny na kwotę 175.581,94 zł wraz z ustawowymi odsetkami.

Pismami z dnia 11 marca 2011 roku pozwany wezwał powoda i jego żonę do zapłaty kwoty 175.581,94 zł.

Postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2011 roku Sąd Rejonowy w Nakle nad Notecią nadał powyższemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 11 lutego 2011 roku klauzulę wykonalności. W oparciu o uzyskany tytuł wykonawczy pozwany wszczął postępowanie egzekucyjne.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy zważył iż powód nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia, że roszczenie pozwanego z tytułu poręczenia weksla gwarancyjnego nie istnieje, skoro może on poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa dalej idącego w postaci żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Z powództwem takim powód zresztą wystąpił w punkcie 2 żądania pozwu, co sprawia, iż zbędnym było domaganie się wydania wyroku ustalającego w trybie art. 189 kpc. Przystępując do oceny żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) opatrzonego sądową klauzulą wykonalności Sąd I-instancji wskazał, iż stosownie do treści art. 840 § 1 pkt. 1 kpc dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, gdy wykaże nieistnienie zdarzenia, na którym oparto wydanie klauzuli wykonalności. Zaprzeczenie zdarzeniom, na których zostało oparte wydanie klauzuli wykonalności, może obejmować takie fakty, które wskazują, iż określony tytuł nie powinien być opatrzony klauzulą wykonalności, jako niepodlegający wykonaniu lub niespełniający warunków przypisanych prawem egzekucyjnym. Oznacza to, że dłużnik może powoływać się w pozwie na zdarzenia, które zaszły przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, (w przypadku tytułów egzekucyjnych nie będących orzeczeniami sądowymi), jak również na zdarzenia zaistniałe pomiędzy powstaniem tytułu egzekucyjnego a nadaniem temu tytułowi klauzuli wykonalności.

Spór w niniejszej sprawie ogniskował wokół kwestii, czy w przypadku istnienia salda debetowego na rachunku bankowym żony powoda, pozwany bank mógł zaliczyć dokonywanie wpłaty na tenże rachunek na poczet spłaty części zaciągniętego umową z dnia 19 grudnia 2008 roku kredytu, aż do jego całkowitego zwrotu, czy też, w wyniku zajęcia rachunku bankowego M. Ł. przez organ egzekucyjny, miał on obowiązek przekazywania każdej wpłaconej sumy temu organowi, co ostatecznie, na skutek nie wywiązywania się z warunków umowy kredytowej przez żonę powoda w postaci nie zapewnienia środków na spłatę wykorzystanej części kredytu, przy utrzymującym się ujemnym saldzie, doprowadziło do wypełnienia weksla in blanco zabezpieczającego wskazaną umową i wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego na kwotę 175.581,94 zł, na którą opiewało zadłużenie wobec pozwanego.

W ocenie Sądu Okręgowego kluczowe znaczenie dla oceny roszczenia powoda ma treść art. 889 § 1 pkt 1 kpc i art. 890 § 1 kpc. Pierwszy z tych przepisów stanowi, iż w celu dokonania egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego, w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy komornik ogólnej właściwości dłużnika przesyła do oddziału lub innej jednostki organizacyjnej banku, w którym dłużnik posiada rachunek, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności pieniężnej dłużnika, wynikającej z posiadanego rachunku, do wysokości będącej przedmiotem egzekucji wraz z kosztami egzekucyjnymi i wzywa bank, aby nie dokonywał wypłat z rachunku bez zgody komornika do wysokości zajętej wierzytelności, lecz przekazywał bezzwłocznie zajętą kwotę na pokrycie należności albo zawiadomił komornika w terminie siedmiu dni o przeszkodzie do przekazania zajętej kwoty. Zgodnie zaś z art. 890 § 1 zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego, w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy dłużnika jest dokonane z chwilą doręczenia bankowi zawiadomienia o zakazie wypłat z tego rachunku i obejmuje również kwoty, której nie były na rachunku w chwili jego zajęcia, a zostały wpłacone na ten rachunek po dokonaniu zajęcia.

Zdaniem Sądu I-instancji z treści przytoczonych przepisów wynika, iż egzekucja z rachunku bankowego obejmuje wszystkie środki znajdujące się na rachunku w chwili zajęcia, a także wszystkie środki, które zostaną na ten rachunek wpłacone po dokonaniu zajęcia. Z chwilą otrzymania zawiadomienia komornika o zajęciu rachunku bank ma obowiązek przekazania wszystkich tych środków organowi egzekucyjnemu, chyba że zajdzie przeszkoda do ich przekazania. Żaden przepis prawa nie przewiduje wyjątku od powyższego nakazu przekazania środków komornikowi. Tym samym bank nie ma możliwości zaliczenia powyższych środków w pierwszej kolejności na należne mu opłaty i prowizje, czy też na jakiegokolwiek inne zobowiązania posiadacza rachunku wobec banku. Gdyby bank podjął takie działania, to naruszyłby nałożone na niego obowiązki wynikające z przytoczonych przepisów, czym mógłby narazić się na odpowiedzialność odszkodowawczą wobec wierzyciela egzekucyjnego.

Reasumując, Sąd Okręgowy zważył, iż postępowanie pozwanego Banku było prawidłowe. Z chwilą otrzymania zawiadomienia od komornika, pomimo istnienia salda debetowego na rachunku bankowym żony powoda, bezzwłocznie przekazywał organowi egzekucyjnemu wszystkie środki, jakie wpływały na ten rachunek po dokonaniu zajęcia. Wobec tego pozwany nie przyczynił się do powiększenia zobowiązania M. Ł. w rachunku bieżącym. Wykonywanie przez pozwanego nakazu przekazywania wszystkich środków wpływających na zajęty rachunek bankowy spowodowało, iż żona powoda nie wywiązywała się z zapisów umowy kredytowej z dnia 19 grudnia 2008 roku, albowiem nie zapewniała odpowiedniej ilości środków na tym rachunku na spłatę wykorzystanej części kredytu. Tym samym utrzymywała się nadal ujemne saldo debetowe. Wobec zaistniałego takiego stanu rzeczy pozwany, zgodnie z zawartą umową postanowił wypełnić weksel in blanco, zabezpieczający zobowiązanie kredytowe, którego poręczycielem był powód, a następnie, z racji nie wykupienia go przez M. Ł. i powoda, w dniu 11 lutego 2011 roku wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) przeciwko W. Ł. na kwotę 175.581,94 zł stanowiącą zadłużenie z tytułu wykorzystania części udzielonego kredytu na rachunku bieżącym. Po nadaniu temu tytułowi klauzuli wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią z dnia 8 kwietnia 2011 roku, pozwany, legitymując się tak uzyskanym tytułem wykonawczym, wystąpił z wnioskiem egzekucyjnym w celu zaspokojenia powyższej należności.

Jednocześnie Sąd Okręgowy zważył, iż stanowisko reprezentowane przez powoda nie daje pogodzić się z zasadą równości wobec prawa. Przyznanie pozwanemu bankowi prawa do nie przekazywania komornikowi środków wpływających na zajęty rachunek bez dyspozycji powódki, przy jednoczesnym ujemnym saldzie debetowym, stanowiłoby nieuzasadnione uprzywilejowanie pozwanego w stosunku do innych wierzycieli. W takiej sytuacji jego

wierzytelności korzystałyby z pierwszeństwa zaspokojenia przed wierzytelnościami objętymi egzekucją i podlegałyby zaspokojeniu poza postępowaniem egzekucyjnym, co nie może być akceptowane.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 kpc a contrario powództwo oddalił i na mocy art. 98 § 1 kpc oraz § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2002, Nr 163, poz. 1349) orzekł o obowiązku zwrotu kosztów procesu.

We wniesionej apelacji powód W. Ł. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości domagając się jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenia tego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I-instancji.

Skarżący zarzucił naruszenie:

- art. 232 i 233 kpc przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów,
- art. 889 i 890 kpc polegające na ich błędnej wykładni poprzez przyjęcie, że pozwany miał prawo przekazywania kwot z konta bankowego żony powoda, pomimo istnienia na nim ujemnego salda debetowego w toku egzekucji z tego konta,
- art. 328 § 2 kpc poprzez nienależyte uzasadnienie wyroku i nie wyjaśnienie podstawy prawnej zaskarżonego wyroku, a w szczególności poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu podstaw faktycznych i prawnych dla możliwości prowadzenia egzekucji z konta bankowego o ujemnym saldzie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

Rozpoczynając ocenę apelacji od zarzutów dotyczących podstawy faktycznej wyroku stwierdzić należy, iż są one całkowicie bezpodstawne. Sąd Okręgowy na podstawie zaferowanych przez strony dowodów, poczynił ustalenia faktyczne w zakresie niezbędnym dla rozstrzygnięcia sprawy i dokonał prawidłowej ich oceny w świetle przepisów prawa, którą to ocenę Sąd Apelacyjny w pełni podziela. Wskazać należy, iż w istocie przedmiotem sporu pomiędzy stronami nie były ustalenia faktyczne, ale ich ocena prawna. Poza sporem bowiem pozostawało, że powód był poręczycielem weksla in blanco stanowiącego zabezpieczenie umowy kredytowej zawartej przez jego żonę z pozwanym Bankiem, treść tej umowy, sposób w jaki doszło do powstania salda debetowego, wysokość tego salda (175.581,94 zł), fakt wypełnienia przez pozwanego weksla i wezwania do jego wykupienia, wreszcie wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego i zaopatrzenie go w sądową klauzulę wykonalności. Na prawidłowość tych ustaleń w żaden sposób nie ma wpływu korespondencja prowadzona przez strony poprzedzająca wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego. Dotyczy ona bowiem jedynie stanowisk stron co do prawidłowości czynności pozwanego w zakresie przekazywania organom egzekucyjnym sum pieniężnych wpływających na rachunek bankowy żony powoda po jego zajęciu, przy istnieniu ujemnego salda na tym rachunku. Treść tej korespondencji nie mogła zatem mieć wpływu na prawidłowość poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, a w każdym razie skarżący w złożonej apelacji takiego wpływu nie wykazał.

Ze względu na oznaczony w apelacji zakres zaskarżenia wyroku Sądu I-instancji (w całości) w pierwszej kolejności odnieść należy się do rozstrzygnięcia w zakresie powództwa o ustalenie, że roszczenie pozwanego Banku z tytułu poręczenia weksla gwarancyjnego in blanco przez powoda nie istnieje co do kwoty 175.581,94 zł. Słusznie Sąd I-instancji uznał, że co do tego żądania nie zachodzi podstawowa przesłanka wynikająca z treści art. 189 kpc w postaci interesu prawnego w domaganiu się ustalenia istnienia bądź nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. W judykaturze i doktrynie prawa za utrwalone uznać należy stanowisko, że interes prawy w rozumieniu art. 189 kpc nie zachodzi, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć pełnię ochrony swych praw (por. przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z 21.01.1998 r., II CKN 572/97, LEX nr 50644, wyrok SN 22.11.2002 r., IV CKN 1519/00,

LEX nr 78333). Nie ulega wątpliwości, że w przypadku powoda taką drogę stanowiło dalej idące powództwo o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności i z takim powództwem powód także wystąpił w niniejszej sprawie. Stąd też zgłoszone w pierwszej kolejności żądanie wydania wyroku ustalającego nie mogło zostać uwzględnione.

Chybione są także zarzuty kwestionujące dokonaną przez Sąd I-instancji wykładnię art. 889 i 890 kpc.

O ile art. 889 kpc określa sposób zajęcia rachunku bankowego dłużnika w ramach prowadzonej egzekucji z tego rachunku, o tyle art. 890 kpc precyzuje moment, w którym zajęcie należy uznać za dokonane i do którego powstają wszelkie wynikające z zajęcia skutki.

Zajęcie następuje z chwilą doręczenia bankowi zawiadomienia o zakazie wypłat z rachunku dłużnika. Zajęciem objęte są nie tylko środki zgromadzone na rachunku dłużnika w dniu doręczenia bankowi zawiadomienia o zakazie wypłat, ale również środki, które znajdują się na nim po tej dacie, aż do ukończenia egzekucji. Bez znaczenia pozostaje przy tym – wbrew odmiennemu stanowisku powoda – jaki był stan zajętego rachunku bankowego dłużnika – czy wykazywał saldo dodatnie, czy też ujemne (tzw. debet). Po dokonanych skutecznie zajęciu rachunku bankowego obowiązkiem banku jest przekazywanie wszystkich środków jakie wpływają na ten rachunek na rzecz organu egzekucyjnego tj. komornika bez względu na to, czy wpływy te zmniejszają debet, czyli dług posiadacza rachunku wobec banku.

Prezentowany w apelacji pogląd skarżącego, iż przepisy art. 889 i 890 kpc przewidując prowadzenie egzekucji z rachunku bankowego pozwalają jedynie na zajęcie wierzytelności na tym rachunku, a nie należności których wpłacenie ma pomniejszyć debet na tym rachunku, co – zdaniem powoda – oznacza, że kwot wpłaconych na konto debetowe nie można zająć dopóki nie będzie na rachunku bankowym dodatniego salda, nie znajduje oparcia w przepisach prawa, a nadto – jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy – stanowiłoby nieuzasadnione uprzywilejowanie banku w stosunku do wierzycieli prowadzących egzekucję z rachunku bankowego. W przypadku istnienia salda debetowego na rachunku, bank staje się wierzycielem posiadacza tego rachunku i nie występują żadne podstawy prawne pozwalające na przyjęcie, że posiada on pierwszeństwo w zaspokojeniu swych wierzytelności przed wierzytelnościami innych wierzycieli, którzy w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego wszczęli egzekucję z rachunku bankowego dłużnika. Oczekiwanego przez skarżącego skutku nie może też odnieść stawiana teza, że dłużnik ma prawo wyboru, który ze swoich długów posiadanych względem różnych wierzycieli chce zaspokoić. Niewątpliwie co do zasady takie uprawnienie dłużnikowi przysługuje z ograniczeniami wynikającymi z przepisów o ochronie wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika, jednak nie dotyczy to sytuacji, w której doszło do wszczęcia egzekucji przez określonego wierzyciela i skierowanie jej do konkretnego składnika majątku dłużnika, w tym środków zgromadzonych na jego rachunku bankowym. W takiej sytuacji bezwzględnie obowiązuje zasada wynikająca z art. 889 i 890 kpc, według której bank ma obowiązek przekazywania komornikowi wszystkich kwot jakie wpłynęły na rachunek po jego zajęciu, bez względu na stan salda tego rachunku.

Nie zasługuje także na uwzględnienie zarzut dotyczący naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 328 § 2 kpc. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie niezbędne elementy wymienione w tym przepisie. W szczególności Sąd ten wskazał fakty, jakie uznał za udowodnione, dowody na których się oparł dokonując ich oceny na gruncie art. 233 § 1 kpc, oraz wyjaśnił podstawę prawną rozstrzygnięcia. Powołane przez Sąd I-instancji przepisy art. 889 i 890 kpc mają bowiem zastosowanie zarówno przy egzekucji z rachunku bankowego o dodatnim saldzie jak i w razie istnienia salda ujemnego, stąd bezzasadny jest zarzut niewyjaśnienia przez Sąd podstawy prawnej ma podstawie której uznał za dopuszczalne prowadzenie egzekucji z rachunku bankowego żony powoda, bez jej wyraźnej dyspozycji.

Mając powyższe względy na uwadze, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 391 § 1 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc i art. 99 kpc oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...) (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).